

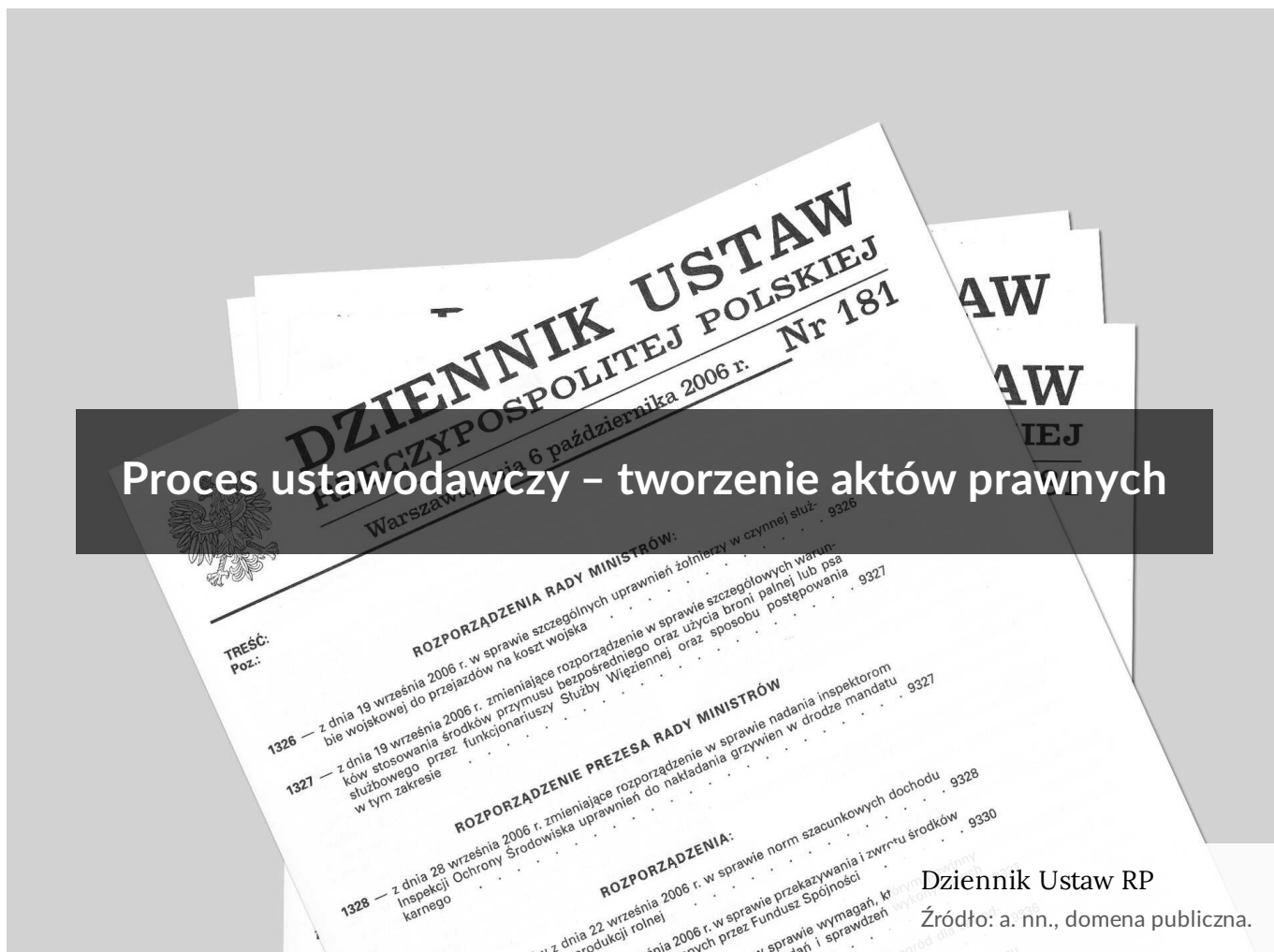

Proces ustawodawczy – tworzenie aktów prawnych

Bibliografia:

- Źródło: Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku.*

Proces ustawodawczy – tworzenie aktów prawnych

Dziennik Ustaw RP

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Zapoznaj się z przedstawionymi informacjami.

Przedmiotem obrad Rady Samorządu Szkolnego był projekt zmian Regulaminu Samorządu Uczniowskiego. Burzliwą dyskusję zakończyło głosowanie. Zgodnie z obowiązującym w szkole prawem, projekt uważa się za przyjęty, jeżeli opowiedziała się za nim bezwzględna większość uczestników głosowania.

Większość bezwzględną osiąga się, jeżeli „za” głosowała więcej niż połowa uczestników głosowaniu.

WYNIKI GŁOSOWANIA	
GŁOSOWAŁO	32
ZA	14
PRZECIW	13
WSTRZYMAŁO SIĘ	5

Wyniki głosowania

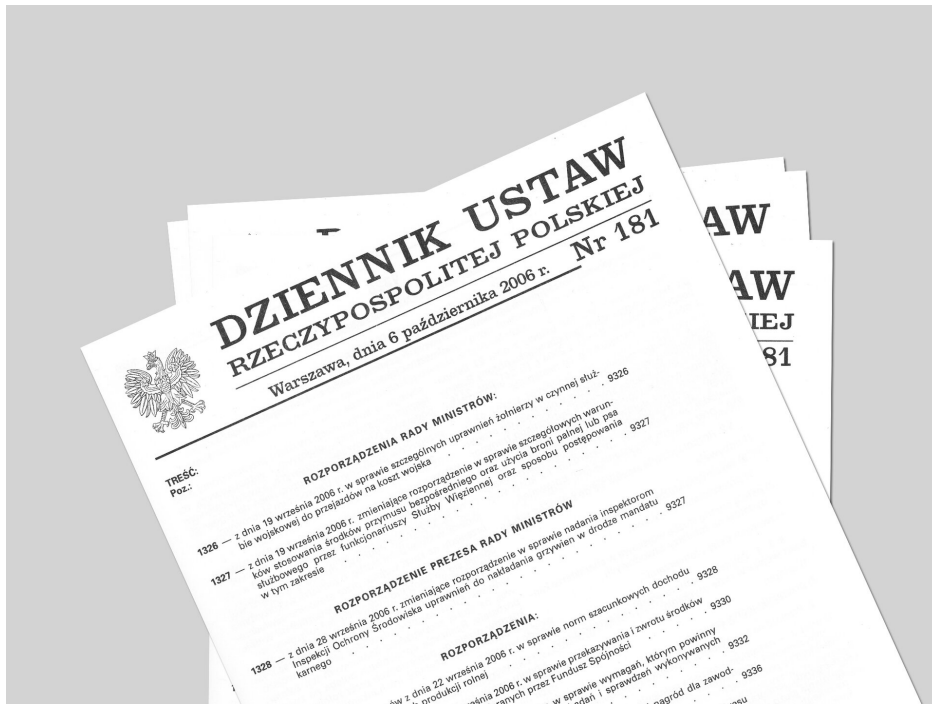
Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 1

Wykonaj zadanie, pracując w parach.

- Wyjaśnij, czy w przedstawionej sytuacji projekt zmian Regulaminu Samorządu Uczniowskiego został przyjęty.
- Poszukaj informacji dotyczących zasad obliczania innych rodzajów większości: większości zwykłej (względnej) i większości kwalifikowanej.
Wyjaśnij, czy gdyby głosowanie odbywało się zgodnie z zasadami większości zwykłej, projekt zmian Regulaminu Samorządu Uczniowskiego zostałby przyjęty.

Jak powstaje ustawa? Źródła powszechnie obowiązującego prawa w Polsce

Dziennik Ustaw RP

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Co potrafię?

- wyjaśnić pojęcie *władza ustawodawcza*;
- wymienić najważniejsze funkcje Sejmu RP i Senatu RP w Polsce;
- wymienić konstytucyjne organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędziowskiej.

Nauczysz się

- metod obliczania większości w procesie głosowania;
- podstawowych etapów uchwalania ustawy w Polsce;
- jaka jest rola Sejmu RP, Senatu RP i Prezydenta RP w procesie ustawodawczym.

Źródła powszechnie obowiązującego prawa w Polsce

” Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.

Art. 87.

1. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.
2. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.

Źródło: Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku*.

Ćwiczenie 1

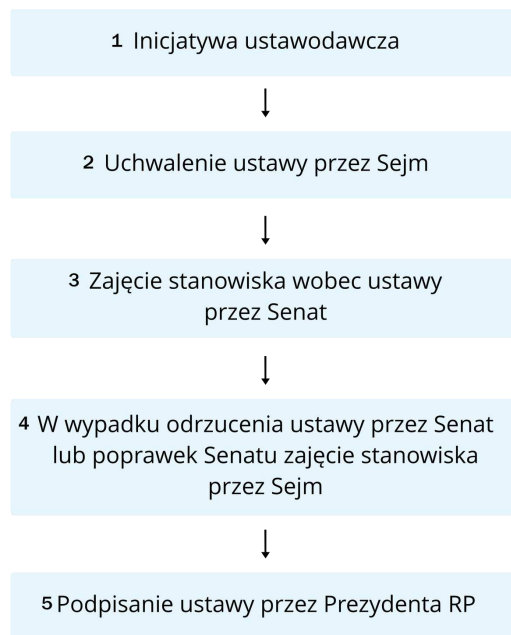
Wskaż źródło prawa nadrzędne wobec całości porządku prawnego w Polsce.

- Ratyfikowana umowa międzynarodowa
- Rozporządzenie
- Konstytucja
- Ustawa

ĆWICZENIE: Jednokrotny wybór

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Przebieg procesu ustawodawczego

Przebieg procesu ustawodawczego

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Inicjatywa ustawodawcza

Definicja: Inicjatywa ustawodawcza

prawo składania projektów ustaw do marszałka Sejmu RP

” Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.

Art. 118.

1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, Senatowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej i Radzie Ministrów.
2. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje również grupie co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu. Tryb

postępowania w tej sprawie określa ustawa.

3. Wnioskodawcy przedkładając Sejmowi projekt ustawy, przedstawiają skutki finansowe jej wykonania.

Źródło: Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku.*

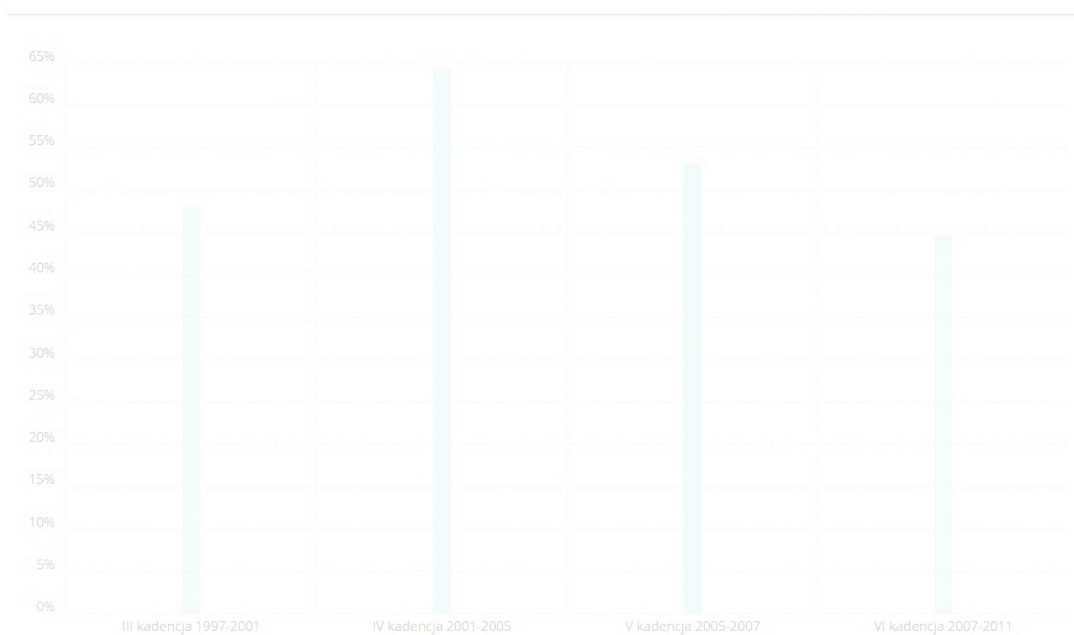
Projekty poselskie może zgłaszać komisja sejmowa lub grupa 15. posłów. Ponieważ stosunkowo często z prawa do inicjatywy ustawodawczej korzystają grupy posłów opozycyjnych, skuteczność tych inicjatyw jest niewielka.

Jeśli chcesz wiedzieć więcej

Zgodnie z art. 34. ustęp 2. *Regulaminu Sejmu do projektu ustawy*, oprócz ustawy przesłanej na ręce Marszałka Sejmu RP, należy dołączyć również **uzasadnienie**. Powinno ono wyjaśniać potrzebę i cel wydania ustawy, przedstawiać rzeczywisty stan w kwestii, która ma być nią unormowana, wskazywać różnice między obecnym a projektowanym stanem prawnym, wskazywać skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne projektu oraz wskazywać źródła finansowania. Jeśli projekt pociąga za sobą obciążenia finansowe budżetu państwa, należy przedstawiać założenia podstawowych aktów wykonawczych do tego projektu ustawy oraz oświadczenie o zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej.

Inicjatywa ustawodawcza

Odsetek inicjatyw ustawodawczych zgłoszonych przez Radę Ministrów

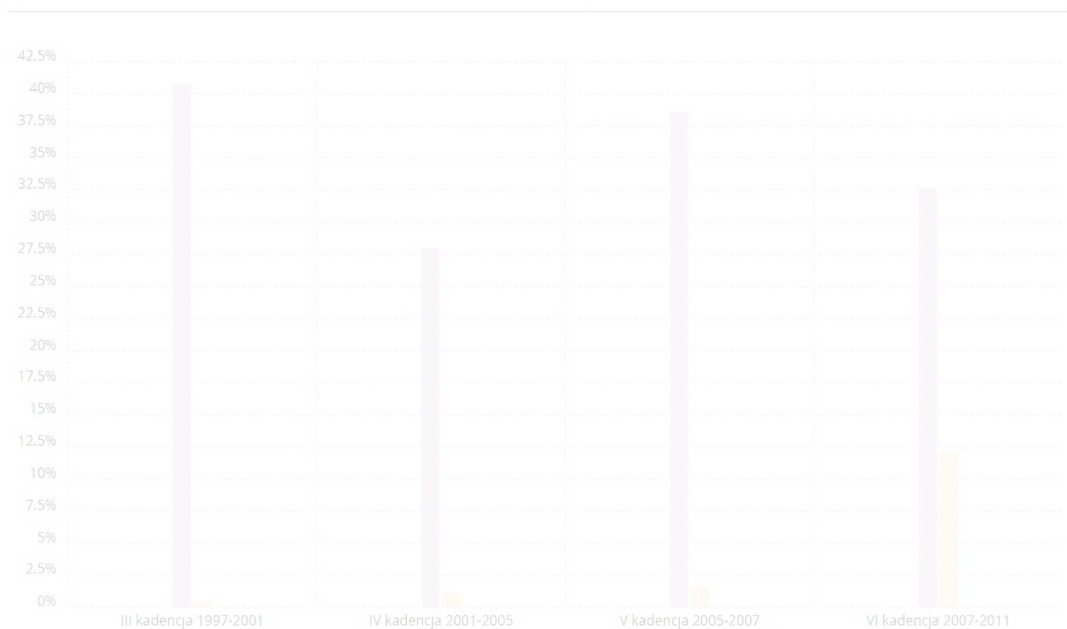

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D6C51X6FP>

ĆWICZENIE: Wykresy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o. na podstawie: L. Garlicki, Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu, Warszawa 2005, s. 265 oraz opracowanie własne, licencja: CC BY-SA 3.0.

Odsetek inicjatyw ustawodawczych zgłoszonych przez grupy posłów i komisje sejmowe

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D6C51X6FP>

ĆWICZENIE: Wykresy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o. na podstawie: L. Garlicki, Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu, Warszawa 2005, s. 265 oraz opracowanie własne, licencja: CC BY-SA 3.0.

Odsetek inicjatyw ustawodawczych zgłoszonych przez Senat

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D6C51X6FP>

ĆWICZENIE: Wykresy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o. na podstawie: L. Garlicki, Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu, Warszawa 2005, s. 265 oraz opracowanie własne, licencja: CC BY-SA 3.0.

Odsetek inicjatyw ustawodawczych zgłoszonych przez Prezydenta RP

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D6C51X6FP>

ĆWICZENIE: Wykresy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o. na podstawie: L. Garlicki, Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu, Warszawa 2005, s. 265 oraz opracowanie własne, licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 2

ĆWICZENIE: Prawda - fałsz

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Jeśli chcesz wiedzieć więcej

Najwięcej projektów przesyła do Sejmu RP Rada Ministrów. W państwie demokratycznym możliwość wnoszenia przez rząd projektów aktów prawnych, popieranych później przez większość parlamentarną, stanowi jeden z najważniejszych instrumentów sprawowania władzy. Zanim jednak Rada Ministrów prześle taki projekt do Sejmu RP, w jej ramach trwają, często długotrwałe, nad nim prace. Proces ten kończy zaakceptowanie projektu ustawy na posiedzeniu rządu. Dopiero wtedy projekt jest kierowany do parlamentu.

Odsetek inicjatyw ustawodawczych zgłoszonych przez obywateli

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D6C51X6FP>

ĆWICZENIE: Inicjatywy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o. na podstawie: L. Garlicki, Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu, Warszawa 2005, s. 265 oraz opracowanie własne, licencja: CC BY-SA 3.0.

Procedura zgłaszania obywatelskiego projektu ustawy przez co najmniej 100 tys. obywateli obejmuje pięć zasadniczych faz:

- powołanie komitetu zgłaszającego inicjatywę;
- jego rejestrację i uzyskanie osobowości prawnej;
- prowadzenie kampanii promocyjnej i zbieranie podpisów;
- przesłanie projektu ustawy oraz wykazu podpisów do marszałka Sejmu RP;
- prezentację projektu podczas pierwszego czytania w Sejmie RP.

Dość skomplikowany proces zgłaszania projektu sprawia, że spełnienie tych warunków wymaga sporego potencjału organizacyjnego, którym raczej nie dysponują grupy obywateli. Dlatego za projektami obywatelskimi stoją organizacje reprezentujące grupy zawodowe (leśnicy, górnicy, służby mundurowe, farmaceuci, nauczyciele, pielęgniarki), organizacje społeczne, samorządy lokalne czy wreszcie środowiska związane z Kościołem katolickim.

Rozpatrzenie ustaw przez Sejm RP

Sejm rozpatruje projekty ustaw w trzech czytaniach.

Pierwsze czytanie odbywa się z reguły w komisji sejmowej. Jednak w wypadku projektów dotyczących bardzo ważnych spraw pierwsze czytanie musi się odbyć na **plenarnym posiedzeniu** Sejmu RP.

Pierwsze czytanie obejmuje m.in. uzasadnienie projektu przez wnioskodawcę oraz pytania posłów i odpowiedzi wnioskodawcy. Po zakończeniu pierwszego czytania projekt trafia do dalszych prac w odpowiedniej komisji bądź kilku komisjach, jeżeli jego tematyka obejmuje ich zakres działania.

Jeśli jednak w trakcie debaty pojawi się wniosek o odrzucenie projektu w pierwszym czytaniu i zostanie on zaakceptowany w głosowaniu, proces ustawodawczy kończy się i projekt upada.

Definicja: Posiedzenie plenarne Sejmu

zebranie ogółu posłów obradujących pod przewodnictwem Marszałka Sejmu RP

Prace w komisjach kończą się **przyjęciem sprawozdania**, które zostanie przedstawione na posiedzeniu plenarnym Sejmu. **Drugie czytanie** odbywa się na posiedzeniu plenarnym Sejmu RP. Wyznaczony przez komisje poseł przedstawia sprawozdanie dotyczące projektu, następnie przeprowadza się debatę (dyskusję), podczas której można wносить poprawki do projektu ustawy. Po zakończeniu drugiego czytania projekt ustawy można bezpośrednio skierować do trzeciego czytania lub ponownie przesłać do komisji.

Trzecie czytanie obejmuje przedstawienie opinii komisji o zgłoszonych poprawkach oraz głosowanie. Najpierw rozstrzyga się wniosek o odrzucenie ustawy w całości (jeśli został zgłoszony), następnie głosuje się nad zgłoszonymi poprawkami. Ostatnie głosowanie dotyczy przyjęcia projektu w całości. Rozstrzygnięcia w tych sprawach zapadają zwykłą większością głosów.

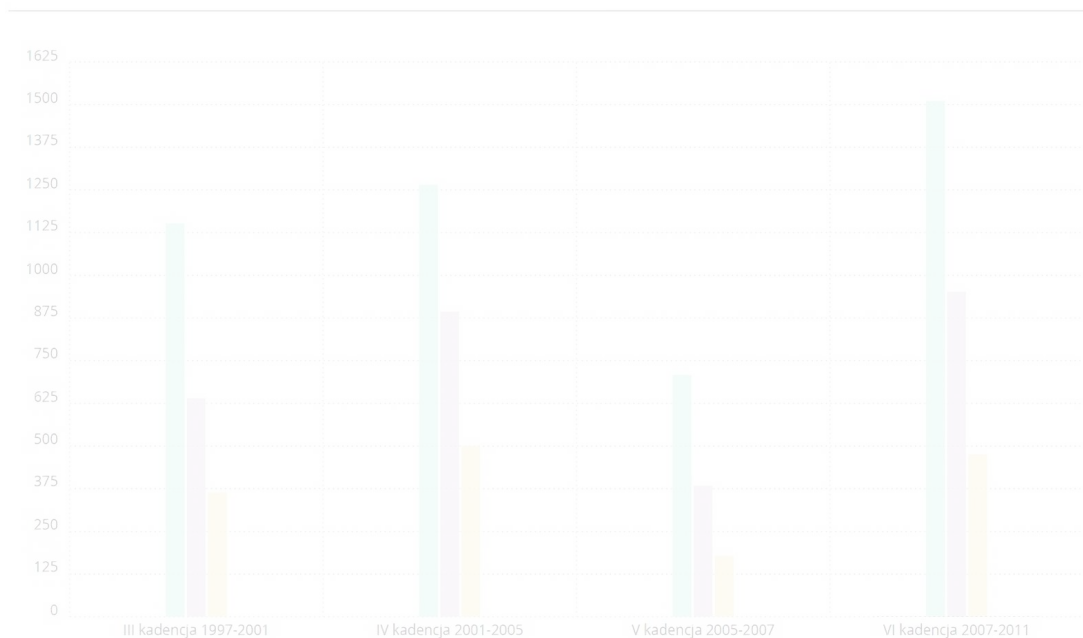
Istotą demokracji jest możliwość wpływania na to, kto sprawuje władzę. W systemie demokratycznym sprawujący władzę odpowiadają przed obywatelami, w imieniu których działają

Źródło: Piotr VaGla Waglowski, domena publiczna.

Uzgadnianie tekstu ustaw między Sejmem a Senatem

Senat powinien rozpatrzyć ustawę w ciągu 30 dni. Druga izba polskiego parlamentu może ją przyjąć bez poprawek, wprowadzić poprawki lub odrzucić ustawę w całości.

Ustawy uchwalone przez Sejm oraz ustawy, do których Senat zgłosił poprawki

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D6C51X6FP>

ĆWICZENIE: Inicjatywy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o. na podstawie: www.sejm.gov.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

Jeśli senatorowie nie wnieśli poprawek, Marszałek Senatu RP zawiadamia o tym Marszałka Sejmu RP, który może w tej sytuacji przekazać ustawę prezydentowi. Jeśli jednak zostały wprowadzone poprawki lub Senat RP zdecydował o odrzuceniu ustawy w całości, ustawa wraca do Sejmu RP. Gdy druga izba odrzuciła ustawę w całości, jej sprzeciw może zostać przełamany przez Sejm RP, jeśli uchwali ją ponownie bezwzględną większością głosów. Jeśli takiej większości nie uda się uzyskać, weto Senatu RP jest skuteczne i ustawa upada. Poprawki Senatu RP także są rozpatrywane przez Sejm RP, który może każdą z nich odrzucić bezwzględną większością głosów. Jeśli jednak poprawka nie zostanie odrzucona, uważa się ją za przyjętą.

Rozpatrzenie ustawy przez Prezydenta RP

W ciągu 21 dni **Prezydent RP musi podjąć decyzję o losie ustawy** uchwalonej przez parlament. Prezydent RP może:

- **podpisać ustawę** – zostaje ona następnie ogłoszona w Dzienniku Ustaw, co jest warunkiem jej wejścia w życie;
- zastosować tzw. **weto prezydenckie**, czyli przekazać ustawę Sejmowi w celu ponownego rozpatrzenia. Weto Prezydenta RP może być przełamane, jeśli Sejm ponownie uchwali ustawę, gdy poprze ją co najmniej 3/5 głosujących posłów (**tzw. kwalifikowana większość**). W takiej sytuacji prezydent musi podpisać ustawę. Jeśli jednak w głosowaniu nad odrzuceniem weta wymagana większość nie zostanie osiągnięta, proces ustawodawczy się kończy i ustawa upada;
- **przekazać przed podpisaniem ustawę do Trybunału Konstytucyjnego** w celu zbadania jej zgodności z Konstytucją RP. Trybunał Konstytucyjny może uznać ustawę za zgodną z konstytucją, wtedy Prezydent RP ma obowiązek niezwłocznego jej podpisania. Jeśli trybunał uzna ustawę za niezgodną z konstytucją, ustawa upada.

Polecenie 2

Obejrzyj w telewizji lub przeczytaj w gazecie relację z obrad Sejmu RP. Sporządź krótką notatkę prasową z obrad przeznaczoną do gazetki szkolnej, w której określisz:

- co było przedmiotem obrad;
- jaki był porządek obrad;
- kto przewodniczył obradom;
- jakie decyzje podjęli obradujący posłowie.

Podsumowanie

Proces ustawodawczy składa się z kilku etapów. Aby mógł się rozpocząć, konieczne jest wniesienie projektu ustawy do Sejmu RP. W procesie tym uczestniczy kilka konstytucyjnych organów władzy: Sejm i Senat RP (organy ustawodawcze), Prezydent RP i Rada Ministrów (organy wykonawcze) oraz Trybunał Konstytucyjny (organ władzy sądowniczej). Kluczową rolę w procesie ustawodawczym odgrywają decyzje podejmowane w Sejmie RP. Ustawa opublikowana w Dzienniku Ustaw staje się źródłem obowiązującego prawa w Polsce.

Ćwiczenie 3

Określ, jaką większością głosów Sejm podejmuje określone decyzje dotyczące tworzenia prawa.

bezwzględna większość głosów, kwalifikowana większość 3/5 głosów, zwykła większość głosów

uchwalenie ustawy przez Sejm	
odrzućenie przez Sejm poprawki Senatu do ustawy	
odrzućenie przez Sejm weta Prezydenta RP do ustawy	

ĆWICZENIE: Połącz w pary

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4

ĆWICZENIE: Uzupełnij schemat.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.